

Jaume Massó i Torrents, retrat fet per Ramon Casas i conservat al MNAC, a Barcelona. Jaume Massó i Torrents, Antoni Rubió i Lluch i Josep Pijoan el 1906.

Política cultural

Ramon Pla i Arxé

Aquest llibre d'Albert Balcells inclou una biografia de Jaume Massó i Torrents (1863–1943) i una antologia dels seus textos. Qui llegeixi aquest llibre, se sorprendrà de tot el que va fer Massó per la cultura d'aquest país –molt–, però encara més del valor estratègic –perfectament conscient, d'altra banda– del que va fer. El text és important, a més, perquè el lector es farà càrrec no solament de qui és Massó i Torrents, sinó també de què va passar al país –i de per què va passar– en aquells dies. Balcells ens ofereix un text complet i rigorós que ho fa possible. Utilíssim.

La cultura catalana de la fi de segle tenia dues febleses si es buscava tenir una cultura europea, amb futur: la primera era una llengua ortogràficament anàrquica i territorialment trossejada; la segona era el caràcter només literari i només regional del que produïa. Pura anècdota. Massó n'era conscient i treballava en aquests dos flancs amb una eficàcia notabilíssima.

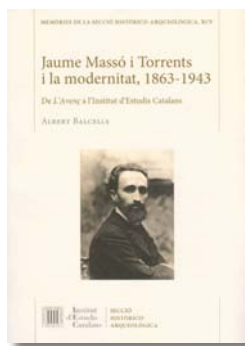
En el terreny lingüístic partia de la base que «la llengua ha sigut la salvació de la nacionalitat» i, perquè ho

Jaume Massó i Torrents i la modernitat, 1863-1943

ALBERT BALCELLS

Institut d'Estudis Catalans, 2013.

187 pàgines. 30 euros

continués sent, liderava amb Pompeu Fabra i Joaquim Casas i Carbó la campanya lingüística (1891), que volia unificar la normativa lingüística; posava L'Avenç, l'editorial, al servei de la reforma; era decisiu en l'organització del Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906); formava part de la ponència de les normes ortogràfiques (1911-1913) de l'Institut d'Estudis Catalans, que fixava definiti-

vament i afortunadament la normativa lingüística, pensava i publicava en tots els països de parla catalana i valorava l'existència dels "altres catalans", que s'incorporaven a la cultura del país. Escrivia: «A Catalunya succeeix que el major nombre de famílies que, tenint per llengua pròpia el castellà, s'hi estableixen de manera definitiva [...] són bons catalans i esdevenen a vegades excel·lents escriptors en el nostre idioma». Era l'orientació diametralment oposada a la dels qui avui, amb el lideratge inqüestionable i implacable del Partit Popular, la volen destruir trossejant-la territorialment.

L'altra qüestió era la de la internacionalització de la cultura. Massó i Torrents ho volia i ho formulava així: «Girem els ulls cap a Europa, on cada dia ens lliguen més relacions intel·lectuals i econòmiques, [perquè] ni al sud ens estimen ni nosaltres hi portem natural inclinació». No es pot ser més clar. Ell era partidari de la modernitat «no tant per pròpia afició com per lo útil, lo necessari que hem comprès que era». A això hi dedicà, entre més coses, la revista L'Avenç (1881-1893) i sis revistes més, a part de cinc-cents llibres i dotze col·leccions editorials. Justament quan a les seves memòries defineix els objectius de la Biblioteca Popular de l'Avenç, la més important, situa en primer lloc el de «publicar obres literàries o filosòfiques de les grans literatures». I ho aconseguí. Quan hagué de tancar l'editorial (1915), la fesomia de la cultura catalana ja estava associada a la modernitat. Fins i tot pel que fa a la seva dedicació professional preferent, la literatura medieval catalana, creu que l'investigador «sense un ideal modern que el dirigeixi [...], cau en l'error de voler abillar la Catalunya d'ara amb vestits passats de moda». Coherent.

El volum inclou, a més, disset textos de Massó i Torrents on el lector podrà escoltar, en la seva veu, tot això. Aquest llibre d'Albert Balcells, impecable, facilitarà que molts reconeguin la importància d'una personalitat que transformà la cultura catalana. I això és just per al personatge, però també és útil per a tothom.